

Kitap Tanıtımı / Book Review

İslam Dünyasında Kitabın Tarihi

The Arabic Book

Johannes PEDERSEN

(Tercüme: Mustafa Macit KARAGÖZOĞLU)

İstanbul: Klasik, 2012, x, 174 s.

ISBN 978-605-5245-02-3

This study provides information and insight about emergence and development of book in the Arab-Islamic World.

*“Kitap ölüleri konuşurur, dirilerin sözünü sana ulaştırır”
Cahız (Pedersen, 2012, s. 5)*

Geçmişten günümüze en temel bilgi kaynağı olma özelliği taşıyan kitabın tarihçesini bilmek bir anlamda bilginin, kültürün ve uygarlığın tarihini bilmektir. Tarihsel süreçte kitabın serüveninin bilinmesi gerekliliği bu konudaki araştırmaları önemli kılmaktadır.

Eser, Arap-İslam coğrafyasında kitabın oluşum ve gelişim sürecini ortaya koymaktadır ve on bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; İslam'dan önce Arap Yarımadası'nda ki yazı ve kitap hakkında bilgiler verilmiştir. İkinci bölümde; Kur'an ve Arap edebiyatı üzerinde durulmuştur. Üçüncü bölümde; kitapların telifi ve nakli konusu işlenmiştir. Dördüncü bölümde; kitapların nüshalarını çıkarma işi yapan varaklar ve kitapçılar hakkında bilgiler verilmiştir. Beşinci bölümde; çeşitli kitap ve yazı malzemelerine değinilmiştir. Altıncı bölüm; Arap yazısının özellikleri ve hattatlık hakkındadır. Yedinci bölüm; kitap resimleme konusunu işlemektedir. Sekizinci bölüm; ciltçilik üzerinedir. Dokuzuncu bölüm; kütüphaneler konusuna ayrılmıştır. Onuncu ve son bölüm ise, matbu kitaplar üzerine bilgiler içermektedir. Sıralanan her bir konunun genel olarak kısa ve öz olarak işlendiği eser çeşitli yönleriyle Arap-İslam dünyasında kitap ve ilgili diğer unsurları da ele almaktadır. Bu çerçevede, eser kitabın tarihi ve kültürüne İslam coğrafyası penceresinden kapsamlı bir bakış sunmaktadır. Orijinali 1984 yılında yayınlanan eserin gecikmeli de olsa 2012 yılında Türkçeye çevrilmesi ülkemizde bu konudaki literatür eksikliğinin giderilmesine büyük katkı sağlayacaktır.

Öte yandan kitabın Takdim (Önsöz) kısmında yer alan Halit Özkan'a ait ifadeler de dikkat çekicidir:

Modern klasiklerden sayılan *The Arabic Book*'un, yazıldığı dönemin çok ötesinde olduğundan şüphe yoktur. Böyle bir klasiğin Türkçeye aktarılması başlı başına bir kazançtır. Ancak Pedersen'den sonra aynı konuda yapılmış birçok çalışma, *The Arabic Book*'un bazı açılardan gözden geçirilmesi yahut birtakım tahditlerle okunması gerektiğini göstermektedir. Bu nedenle *The Arabic Book*, kitabın bizdeki serüveni hakkında yalnızca klasik bir mukaddime olarak kabul edilmeli, konuyla ilgili ayrıntılı bilgi arayanlar başka kaynaklara başvurmalıdır.

Bilgi profesyonellerinin mesleki kimliklerini ve felsefelerini kazanabilmeleri ve işlerine saygı duymalarının bilginin ve kitabın tarihinin iyi anlaşılmasının olumlu rolü olabilir. Bu bağlamda dünyanın en eski mesleklerinden birine mensup olmanın bilinci ve sorumluluğunu taşıyan bilgi profesyonellerinin bu ve benzeri çalışmalara önem vermesi gereklidir.

Ömer DALKIRAN

Hacettepe Üniversitesi
Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü
omerdalkiran@hacettepe.edu.tr